

ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПІДБОРУ РОСЛИН ДЛЯ ОЗЕЛЕНЕННЯ УРБАНІЗОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ

Матюхін М.В., студент; Яхненко О.М., асистент

Урбанізація внесла значні корективи як в едафотоп, так і в кліматотоп. Промисловий тиск на природне середовище міста приводить до формування в ньому біогеохімічних аномалій. Рослинність є найчутливішим з компонентів ландшафту, вона одна з перших відчуває зміни середовища і реагує на них, саме тому міська рослинність за своїм породним складом та розвитком суттєво відрізняється від природної рослинності даної місцевості.

Підбір культур для озеленення міських вулиць має бути таким, щоб забезпечити виконання рослинами головних функцій, зокрема створення комфортних мікрокліматичних умов, фільтрацію повітря, зменшення шумів, підвищення естетичних якостей архітектурного середовища.

Підбір рослин для максимального використання їх біологічних можливостей полягає у впровадженні рослин з великою площею фотосинтетичної поверхні та густотою їх розміщення, одночасно з високими декоративними якостями. За ступенем життєвості та життєздатності деревних рослин розроблено ряд діагностичних шкал. Для озеленення в містах використовують дерева наступних груп: I – нормально розвиваються в умовах міста без ознак пригнічення; II – нормально розвиваються, але мають дещо сповільнений рівень перебігу обмінних процесів.

Озеленення території ведеться поетапно: спочатку висаджують рослини з високою стійкістю, особливо до несприятливих едафічних факторів, що утворюються з причини забруднення і переущільнення ґрунту під час будівництва: клен ясенелистий, березу, лох, робінію, караган, горобину, ракатник, жимолость татарську, сніжноягідник, бирючину. Через певний час (5-10 років) окремі дерева і чагарники поступово усувають з території і на їх місце висаджують вже постійні, вимогливі до ґрунтових умов і декоративніші рослини, вирощені в розсаднику, – клен, гірकोкаштан, катальпу, ясен, яблуні, липи, ялиці, ялини, туї.

Значна роль введенню культур, що окрім вищенаведених вимог, визначають санітарно-гігієнічні та мікрокліматичні умови міста, оскільки при продуманому розміщенні на території значно знижують забруднення повітря, ґрунту та води. Робінія, гірकोкаштан, клен, барбариси, бузки, скумпія, обліпиха поглинають з повітря значну кількість SO_2 ; біла тополя, бузок, лох, робінія здатні накопичувати у листі фтористі сполуки; барбарис, жимолості, лох, клен, туя стійкі до підвищення аміаку в повітрі; бирючина, клен, кінський каштан мають здатність акумулювати з повітря сполуки свинцю, що можна використовувати при озелененні дорожніх магістралей. Майже всі види дерев акумулюють на листі пил, сприяють підвищенню вологості повітря, інтенсивно знижують шум. Ялівець, ялина, сосна, тис, ірга, горобинник, черемха мають високі фітонцидні і часто інсектицидні властивості.